ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420208221
Lietas arhīva Nr. AA43-0768-22/6
ECLI:LV:ADAT:2022:0923.A420208221.12.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2022.gada 23.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Valsts amatpersona,
tiesneses Sanita Kanenberga un Indra Meldere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Uzņēmumu reģistra 2021.gada 26.maija lēmuma Nr.1-5n/480 atcelšanu daļā, ar kuru reģistrētas SIA „/nosaukums/" pieteiktās izmaiņas valdes sastāvā, atbrīvojot no amata valdes priekšsēdētāju /pers. A/ un ieceļot amatā valdes locekli /pers. B/ un valdes priekšsēdētāju /pers. C/, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 1.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2021.gada 23.martā trešā persona SIA „/nosaukums/" (turpmāk arī – Sabiedrība) Uzņēmumu reģistrā (turpmāk – Reģistrs vai atbildētājs) iesniedza pieteikumu par izmaiņām Sabiedrības valdē (turpmāk – Pieteikums).

2021.gada 25.martā Reģistrs pieņēma lēmumu Nr.6-12/33482 (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru pārsūdzētajā daļā nolemts reģistrēt SIA „/nosaukums/" pieteiktās izmaiņas valdes sastāvā, atbrīvojot no amata valdes priekšsēdētāju /pers. A/ un ieceļot amatā valdes locekli /pers. B/ un valdes priekšsēdētāju /pers. C/ (veicot izmaiņas amatpersonas personas datos).

Izskatot pieteicēja /pers. A/ apstrīdēšanas iesniegumu, ar Reģistra 2021.gada 26.maija lēmumu Nr.1-5n/480 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu.

[2.1] Pieņemot Lēmumu, nav ņemts vērā, ka saskaņā ar speciālā likuma normām lēmuma pieņemšana par izmaiņām Sabiedrības valdē neietilpst Sabiedrības dalībnieka kompetencē.

Tā kā Sabiedrības vienīgais dalībnieks ir Rīgas valstspilsētas pašvaldība, uz Sabiedrību ir attiecināmas speciālā likuma normas, kas reglamentē pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldi – Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Pārvaldības likums) 107.panta otrās daļas 1.punkts, 66.panta pirmās daļas 3.punkts un trešā daļa. Ievērojot Pārvaldības likuma 66.panta trešo daļu un to, ka Sabiedrībai ir izveidota padome, tikai Sabiedrības padomes ekskluzīvā kompetencē atrodas jautājumu izlemšana par valdes atsaukšanu.

[2.2] No Ministru kabineta 2015.gada 4.augusta noteikumu Nr.454 „Noteikumi par publiskas personas sabiedrības ar ierobežotu atbildību tipveida statūtiem" (turpmāk – Statūtu noteikumi) 1.punkta un noteikumu anotācijas izriet, ka Sabiedrības padome ir izveidota ar brīdi, kad Sabiedrības dalībnieks pieņēma lēmumu par Sabiedrības statūtu attiecīgas tipveida formas grozījumiem. Līdz ar to Sabiedrības padome tika izveidota ar 2020.gada 31.augusta ārkārtas dalībnieku sapulces (protokols Nr.3) lēmumu, proti, tad, kad tika izvēlēta attiecīga statūtu tipveida forma, ar kuru Sabiedrībai tika izveidota padome.

[2.3] Netika ievērota kārtība jautājuma izskatīšanai, jo pieteicējs pirms dalībnieku sapulces Pārvaldības likumā noteiktā kārtībā netika informēts par to, ka tiks atbrīvots no valdes priekšsēdētāja amata. Jautājums par izmaiņām Sabiedrības valdē netika iekļauts dienas kārtībā, kā to paredz likums, un nepastāvēja pazīmes šī jautājuma izskatīšanai.

Izvēloties statūtu formu un atceļot ar savu lēmumu Sabiedrības valdi, Sabiedrības dalībnieku sapulce pārkāpa Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.pantu.

[2.4] Lai Sabiedrībai būtu tiesības veikt izmaņas valdes sastāvā, tai bija nepieciešams ievēlēt padomes locekļus, kuriem ar speciālo likumu ir piešķirtas tiesības atcelt un iecelt valdes locekļus Sabiedrībā, atbilstoši Sabiedrības statūtu izvēlētajai formai, vai arī jāmaina Sabiedrības statūtu forma. Reģistrs nebija tiesīgs reģistrēt izmaiņas valdes sastāvā, jo Reģistrā bija

reģistrēts tiesisks šķērslis – Sabiedrības statūti, kas paredz, ka padome ir izveidota. Šādus apgalvojumus apstiprina Augstākās tiesas 2020.gada 27.novembra spriedums lietā Nr.A420308316, SKA-395/2020.

Atbildētājs nepamatoti atsaucās uz Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 19.janvāra spriedumu Nr.SKC-1/2011 atšķirīgo faktisko apstākļu dēļ. Pieteicējs uzsver, ka uz Sabiedrību ir attiecināmas speciālā likuma normas, kas neparedz situāciju, kad dalībnieku sapulce var atlaist valdi, ja ir izveidota padome.

[3] Paskaidrojumos tiesai Reģistrs pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

Tas vien, ka Sabiedrības statūtos ir paredzēts padomes institūts, vēl nenozīmē, ka padome ir izveidota. Ar statūtiem neizveido padomi. Padomi izveido ar dalībnieka lēmumu par padomes locekļu iecelšanu amatā. Arī Statūtu noteikumos ir noteikts, ka publiskas personas sabiedrības ar ierobežotu atbildību statūtos cita starpā jānorāda noteikumi par padomi, ja sabiedrībā ar ierobežotu atbildību tāda ir paredzēta, nevis izveidota. Tādējādi padomes izveides process noslēdzas ar padomes locekļu ievēlēšanu padomē, padarot padomi par rīcībspējīgu un spējīgu īstenot tai ar likumu un statūtiem uzliktos pienākumus un tiesības. Lai padome varētu realizēt tās tiesības, tai skaitā ievēlēt un atsaukt valdes locekļus, nepieciešami ir padomes locekļi, kas var pieņemt attiecīgus lēmumus.

Dalībnieku tiesības cita starpā lemt par valdes locekļu atbrīvošanu no amata nevienā brīdī nekļūst par formālām tiesībām, bet gan tiek realizētas vai nu ar dalībnieku sapulces, vai padomes starpniecību. Ja pieņemtu, ka gadījumos, kad sabiedrības statūtos ir paredzēta padome, bet faktiski nav neviena padomes locekļa, kas varētu realizēt padomes tiesības, tai skaitā dalībnieka nodotās tiesības lemt par valdes locekļu ievēlēšanu un atbrīvošanu, tad sabiedrības valdes loceklis kļūtu par neaizskaramu un neatceļamu sabiedrības amatpersonu. Jāņem vērā, ka atbilstoši Senāta judikatūrā norādītajam personas darbībai valdes locekļa amatā ir izteikts uzticības raksturs, tādējādi būtu absurdi valdes locekļa amatu padarīt par neaizskaramu dažādu apstākļu sakritības dēļ, piemēram, kad sabiedrības statūtos ir paredzēta padome, bet padomes locekļi nav ievēlēti, to pilnvaru termiņš ir beidzies vai tie ir atstājuši savus amatus u.c., un sabiedrības valdes locekļi zaudējuši dalībnieku uzticību.

Pieteicēja apgalvojums, ka Sabiedrībai ir padome kopš 2020.gada 31.augusta, kad Sabiedrības dalībnieks pieņēma attiecīgus grozījumus Sabiedrības statūtos, ir absurds, jo tādā gadījumā Sabiedrības valdei kopš 2020.gada 31.augusta būtu bijis pienākums reizi ceturksnī sniegt rakstveida ziņojumus par savu darbību padomei, informēt to par nozīmīgiem Sabiedrības darbības aspektiem, atsevišķos gadījumos saņemt padomes piekrišanu valdes rīcībai vai lēmumiem, ko nav iespējams saņemt, ja padomes sastāvā nav neviena padomes locekļa, kas šādu piekrišanu varētu sniegt.

Pieteicējam kā Sabiedrības izpildinstitūcijas loceklim bija zināms, ka Sabiedrības dalībnieks rīko atklātu konkursu padomes locekļu kandidātu atlasei, kura rezultātā Sabiedrības padome tiktu izveidota, ieceļot tajā padomes locekļus.

Pieteicējs normu tulkošanai ir piegājis ļoti fragmentāri un gramatiski, neskatot padomes izveides procesu, tai skaitā padomes locekļu iecelšanu atbilstoši Pārvaldības likumā noteiktajām prasībām.

Ja pieteicēja normu interpretāciju attiecinātu uz valdi, tad būtu jāsecina, ka tas, ka sabiedrības statūtos ir paredzēta valde, nozīmē, ka sabiedrībai vienmēr ir valde, jo tāda ir izveidota. Tomēr kā zināms, tad tikai valdes locekļi, kas veido valdi, var realizēt valdes tiesības, tai skaitā sabiedrības pārstāvēšanu attiecībās ar trešajām personām.

[4] Paskaidrojumos tiesai trešās personas SIA „/nosaukums/” , /pers. B/ un /pers. C/ pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pievienojoties Lēmumā norādītajiem argumentiem.

Gramatiski interpretējot normas, ir saprotams, ka attiecīgs pienākums padomei ir tikai tad, kad tā tiek nevis veidota (kā uzsākta, bet nepabeigta darbība), bet kad tā ir izveidota (kā pabeigta darbība). Ar 2020.gada 31.augustā pieņemto lēmumu Sabiedrībā tika uzsākta padomes veidošana, jo tika pieņemts nepieciešamais tiesiskais pamats, uz kura tika veiktas tālākās nepieciešamās darbības – padomes locekļu kandidātu atlase, novērtēšana, nominēšana un ievēlēšana. Sabiedrības dalībnieku sapulce savā lēmumā nav noteikusi, ka Sabiedrības padome būtu izveidota ar statūtu grozījumu pieņemšanas dienu, jo tā nemaz nav lēmusi par padomes izveidošanu, kas apliecina, ka padomes izveidošana notiek ar to locekļu ievēlēšanu, nevis statūtu grozījumu pieņemšanas brīdi.

Lai padome būtu spējīga pieņemt lēmumu par Sabiedrības valdes izmaiņām, tajā ir jābūt ievēlētiem padomes locekļiem. Tādējādi Pārvaldības likuma 66.panta trešajā daļā un 107.panta otrās daļas 1.punktā ietvertās tiesības padome var realizēt tikai tad, kad tā ir izveidota, ar to saprotot brīdi, kad padomē tiek ievēlēti tās locekļi. 2021.gada 18. un 19.martā Sabiedrībā vēl nebija ievēlēts neviens padomes loceklis un tādējādi padome nebija izveidota un lemttiesīga. Līdz ar to tiesības lemt par Sabiedrības valdes sastāva izmaiņām bija Sabiedrības dalībnieku sapulcei, pamatojoties uz Pārvaldības likuma 66.panta pirmās daļas 3.punktu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 1.marta spriedumu pieteicēja pieteikums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Ar Lēmumu reģistrētas Sabiedrības pieteiktās izmaiņas valdes sastāvā, atbrīvojot no amata pieteicēju, un ieceļot amatā attiecīgas trešās personas /pers. B/ un /pers. C/ (veicot izmaiņas amatpersonas personas datos), kam pieteicējs nepiekrīt.

[5.2] Atbilstoši likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru” $4.^4$ panta pirmajai daļai Reģistra amatpersona izdara ierakstus Reģistra vestajos reģistros, pamatojoties uz ieinteresētās personas pieteikumu, tiesas nolēmumu, valsts pārvaldes iestādes lēmumu vai paziņojumu, kas saņemts reģistru savstarpējās savienojamības sistēmā no ārvalsts reģistra.

No minētā secināms, ka par pamatu ieraksta izdarīšanai komercreģistrā Reģistram var kalpot gan valsts pārvaldes iestādes lēmums, gan arī privātpersonas pieteikums, kas izskatāmajā gadījumā arī bija par pamatu apstrīdētā Sākotnējā lēmuma pieņemšanai.

Pieteicēja ieskatā, Sabiedrībai ar 2020.gada 31.augusta ārkārtas dalībnieku sapulces (protokols Nr.3) lēmumu bijusi izveidota padome, līdz ar to jautājuma par valdes atsaukšanu izlemšana bijusi Sabiedrības padomes ekskluzīvā kompetencē, un Sabiedrības dalībnieks nebija tiesīgs lemt par izmaiņām Sabiedrības valdes sastāvā.

Sabiedrības pārvaldes jautājumu par dalībnieku sapulces kompetenci regulē Pārvaldības likums, kura 66.panta pirmās daļas 3.punkts nosaka, ka tikai dalībnieku sapulcei ir tiesības pieņemt lēmumus par valdes locekļu un valdes priekšsēdētāja ievēlēšanu un atsaukšanu, izņemot gadījumus, kad sabiedrībā ir izveidota padome.

Attiecībā uz padomes darbību un kompetenci piemērojami Pārvaldības likuma 106., 107., 108., 109., 110., 111. un 112.panta noteikumi, ja šajā nodaļā nav noteikts citādi (Pārvaldības likuma 78.panta pirmā daļa).

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 107.panta otrās daļas 1.punktu viens no padomes uzdevumiem ir ievēlēt un atsaukt valdes priekšsēdētāju un valdes locekļus, līdz ar to pieteicējs pamatoti norāda, ka minēto amatpersonu iecelšanas/atsaukšanas jautājuma izlemšana pie noteiktiem apstākļiem ir padomes kompetencē, tomēr lietā ir strīds, vai Sabiedrībā šāda institūcija bija izveidota.

[5.3] Atbilstoši Pārvaldības likuma 106.pantam sabiedrībā, ja tā ir akciju sabiedrība, izveido padomi. Padomes locekļu skaits ir ne mazāks kā trīs, bet ne lielāks kā septiņi. Padomes uzdevumi minēti Pārvaldības likuma 107.panta otrajā daļā. Minētā likuma 108.pants paredz prasības padomes locekļa kandidātam, piemēram, paredzot, ka jābūt konkrētai fiziskai personai, bet 109.pants regulē padomes locekļa, proti, fiziskas personas ievēlēšanu amatā un atsaukšanu.

Tāpat jāņem vērā, ka Statūtu noteikumi publiskas personas sabiedrības ar ierobežotu atbildību gadījumā paredz arī divu veidu tipveida statūtus atkarībā no padomes esības vai neesības sabiedrībā.

Izskatāmajā gadījumā Sabiedrības dalībnieku sapulce 2020.gada 31.augustā pieņēma lēmumu par statūtu grozījumiem, iekļaujot Sabiedrības statūtos noteikumus par padomi. Tāpat Sabiedrības statūtos padomes sadaļā noteikts, ka padomes sastāvā ir trīs locekļi, kurus ievēlē amatā uz pieciem gadiem, minēta padomes lēmumu pieņemšanas kārtība ar vienkāršu balsu vairākumu.

Vērtējot iepriekšminēto tiesību normu saturu no gramatiskā aspekta, tiesa nekonstatēja likumdevēja skaidri noteiktu brīdi, ar kuru padomes institūcija sabiedrībā uzskatāma par izveidotu. Tomēr sistēmiski minētās tiesību normas, izejot gan no šo normu, gan arī to regulētās sabiedrības institūcijas – padomes – jēgas un mērķa, kopsakarā dod pamatu secinājumam, ka padomes izveide nenotiek ar formālu šādas institūcijas ierakstīšanu statūtos vai attiecīgu tipveida statūtu pieņemšanu, jo jāņem vērā arī šīs institūcijas funkcionālais aspekts, proti, padomes paredzēšana statūtos nav pašmērķis, jo padome tiek veidota noteiktu funkciju izpildei, un kā pamatoti norādīts arī Lēmumā, tad attiecīgo funkciju sabiedrības padome var realizēt vienīgi ar tajā ievēlēto locekļu palīdzību. Tādējādi statūti ar attiecīgo ierakstu par padomi un tās izveides nosacījumiem norāda vien uz to, ka Sabiedrībā ir paredzēts padomes institūts, tomēr šādas institūcijas kompetence attiecīgo funkciju izpildē rodas vien ar padomes locekļu ievēlēšanu. Neesot ievēlētiem padomes locekļiem, padome funkcionāli nepastāv, līdz ar to nemaz nevar būt runa par kādām padomes sēdēm, kompetenci vai šādas institūcijas rīcībspēju vispār, un šādā gadījumā atbilstoši Pārvaldības likuma 66.panta pirmās daļas 3.punktam valdes locekļu un valdes priekšsēdētāja ievēlēšana un atsaukšana ir sabiedrības dalībnieku sapulces kompetencē.

Ņemot vērā minēto, var secināt, ka Sabiedrības dalībnieks bija tiesīgs lemt par izmaiņām Sabiedrības valdes sastāvā, kā to pamatoti norāda atbildētājs un trešās personas, bet pieteicēja argumentācija par pretējo ir kļūdaina. Minēto nemaina arī pieteicēja atsaukšanās uz Augstākās tiesas 2020.gada 27.novembra spriedumu lietā Nr.SKA-395/2020, jo atziņas, kas skar valsts pārvaldes darbības principus (*sk. minētā nolēmuma 12.punktu*), šajā lietā nav tikušas pārkāptas, pastāvot Sabiedrības dalībnieku tiesībām lemt par valdes locekļu sastāva izmaiņām gadījumā, ja Padome nav izveidota.

[5.4] Pieteicēja norāde uz valdes sastāva izmaiņu jautājuma izskatīšanas kārtības neievērošanu, pirms sapulces neinformējot pieteicēju par tā atbrīvošanu no amata un attiecīgā jautājuma neiekļaušanu dienas kārtībā, nevar būt pamats Lēmuma atcelšanai, jo saskaņā ar likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 8.panta otro daļu Reģistra kompetencē neietilpst uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) lēmuma pieņemšanas faktisko apstākļu pārbaude.

Augstākā tiesa ir sniegusi savu vērtējumu minētās normas saturam, norādot, ka valsts notāram nav jāpārbauda, vai sapulces protokolā norādītās ziņas par kvorumu atbilst faktiskajiem apstākļiem (*sk. Augstākās tiesas 2005.gada 15.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-27 10.punktu*). Šis secinājums ir attiecināms arī uz uzņēmējsabiedrības sapulces sasaukšanas faktiskajiem apstākļiem, par kuriem savus iebildumus šajā lietā izteicis pieteicējs. Kā atzīst Augstākā tiesa, no minētajām tiesību normām izriet, ka Uzņēmumu reģistrs savas kompetences īstenošanā izmanto iesniegtos dokumentus un pārbauda, vai šajos dokumentos ietvertās ziņas atbilst tiesību normu prasībām. Šādu secinājumu apstiprina arī likuma 14.panta sestā daļa, atbilstoši kurai, gadījumā, ja no iesniegtajiem dokumentiem secināms, ka pieņemtie lēmumi neatbilst likuma prasībām un šie trūkumi nav novēršami, Uzņēmumu reģistra valsts notārs pieņem lēmumu par atteikumu izdarīt komercreģistra ierakstu (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 19.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-5/2007 12.1.punktu*). Šādas Augstākās tiesas atziņas ir paustas vairākkārt (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 18.marta sprieduma lietā Nr.SKA-69/2010 11.punktu, 2008.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-30/2008 9. un 10.punktu*), un ir piemērojamas arī izskatāmajā lietā, un arī Reģistrs Lēmumā pamatoti atsaucās uz šādu Augstākās tiesas praksi. Pamatota ir arī Reģistra norāde Lēmumā, ka atbilstoši Pārvaldības likuma 74.panta otrajai daļai pieņemt lēmumu par valdes locekļu atsaukšanu un jaunu ievēlēšanu dalībnieku sapulce var arī tad, ja šis jautājums nav bijis norādīts Pārvaldības likuma 73.pantā noteiktajā paziņojumā par dalībnieku sapulces sasaukšanu. Tostarp tiesa par pamatotiem un pareiziem atzina arī atbildētāja rakstveida

paskaidrojumos ietvertos apsvērumus, kas skar dalībnieku tiesības rīkoties pašiem vai ar pārstāvju (padomes) starpniecību, kas šajā gadījumā padomes neesības dēļ arī ir ticis realizēts.

Vienlaikus minētajos paskaidrojumos ietverta arī atsauce uz Augstākās tiesas 2011.gada 19.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-1/2011, ko pieteicējs vērtē kā nepamatotu. Minētajam tiesa piekrita tiktāl, ka atbildētājam bija jābūt skaidrākam sava viedokļa paušanā, jo, kā redzams no pieminētā nolēmuma, tad saturiski tas attiecināms uz pilnībā citiem faktiskajiem apstākļiem, kas nav saistāmi ne ar pieteicēju, ne arī ar izskatāmās lietas apstākļiem. Tālab, ja minēto nolēmumu atbildētājs izmantojis tikai tamdēļ, lai atsauktos uz Augstākās tiesas norādi par uzticības attiecībām, tad atbildētājam bija jāizsakās konkrētāk, norādot precīzu nolēmuma punktu, kuru tad iestāde ir domājusi. Vēl jo vairāk tamdēļ, ka atsevišķu atziņu tieši par minēto Augstākā tiesa nav izcēlusi, vien norādījusi prasītājas un atbildētāja attiecību juridisko dabu un saturu. Tomēr minētais nemaina lietas izskatīšanas rezultātu, jo, pirmkārt, Lēmums ar šo atziņu nav pamatots, bet, otrkārt, šādai vispārīgai norādei nav izšķirošas nozīmes, jo normu interpretācijā arī tiesa ir nonākusi pie secinājuma par Sabiedrības tiesībām, atzīstot Lēmumu par pamatotu.

Pieteicēja atsaucei uz Reģistra mājas lapā atrodamo informāciju statūtu sakarā nav nozīmes, jo šādam iestādes skaidrojumam nav saistoša rakstura, līdz ar to tas nekādā veidā nekonkretizē un saistoši nenoregulē jautājumu par padomes izveidošanas brīdi.

Ievērojot spriedumā izvērtētos apstākļus, var secināt, ka Reģistra rīcība ar Pieteikumu pieteikto izmaiņu reģistrēšanā bijusi pamatota, līdz ar to Lēmums pārsūdzētajā daļā atzīstams par tiesisku, bet pieteikums ir noraidāms.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 1.marta spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[6.1] Tiesa nepareizi norāda, ka padomes paredzēšana statūtos nav pašmērķis, jo šis secinājums neatbilst Pārvaldības likuma 46.panta pirmajā daļā noteiktajam, ka publiskas personas kapitālsabiedrība darbojas, pamatojoties uz statūtiem, kurus izstrādā saskaņā ar publiskas personas kapitālsabiedrības tipveida statūtiem.

Saskaņā ar Statūtu noteikumu 1.punktu minētie noteikumi apstiprina šādus tipveida statūtus. No Statūtu noteikumu anotācijas, Statūtu noteikumiem un Pārvaldības likuma 46.panta izriet, ka padomes veidošana publiskajā kapitālsabiedrībā nav obligāta un jo vairāk – var būt veidota tikai atbilstot noteiktajiem kritērijiem. Ja Sabiedrībai nebija pienākuma veidot padomi, tad Sabiedrībai atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta desmitās daļas pirmā teikuma normām būtu jānodrošina efektīvs un darbspējīgs mehānisms padomes darbībai. Sabiedrībai (tās dalībnieku sapulcei) nevajadzēja grozīt Sabiedrības statūtus, ja padomes locekļi nav uzreiz ievēlēti, jo šāds risinājums nenodrošina padomes reālu darbību un Sabiedrības faktiskā darbība pirms padomes locekļu ievēlēšanas ir pretrunā Sabiedrības statūtiem, kas nav pieņemams. Ja padomes veidošanas process bija pašas Sabiedrības kompetencē, padomes izveidošanai vajadzēja sakrist ar padomes locekļu ievēlēšanu.

Tātad padome ir izveidota ar brīdi, kad Sabiedrības dalībnieks pieņem lēmumu par Sabiedrības statūtu attiecīgas tipveida formas grozījumiem. Tas nozīmē, ka Sabiedrības padome tika izveidota ar 2020.gada 31.augusta ārkārtas dalībnieku sapulces (protokols Nr.3) lēmuma pieņemšanu vai arī ar šādu lēmumu apstiprinātu Statūtu reģistrāciju Komercreģistrā.

Pamatojoties uz 2020.gada 31.augustā apstiprinātājiem Sabiedrības statūtu grozījumiem, Sabiedrības padomes sastāvā ir trīs locekļi. No minētā var secināt, ka Sabiedrībai ir izveidota padome, jo Sabiedrībai ir jādarbojas atbilstoši statūtiem (Pārvaldības likuma 46.panta pirmā daļa). Pēc padomes izveidošanas Sabiedrības padomes kompetencē pāriet jautājums par Sabiedrības valdes izmaiņām. Tāpat minētā likuma 107.panta otrās daļas 1.punkts nosaka, ka viens no padomes uzdevumiem ir ievēlēt un atsaukt valdes priekšsēdētāju un valdes locekļus.

[6.2] Pieteicējs nepiekrīt pirmās instances tiesas spriedumā izdarītajam secinājumam, ka statūti ar attiecīgo ierakstu par padomi un tās izveides nosacījumiem norāda vien uz to, ka Sabiedrība ir paredzēts padomes institūts, tomēr šādas institūcijas kompetence attiecīgo funkciju izpildē rodas vien ar padomes ievēlēšanu.

Komerclikuma 305.panta pirmajā daļā attiecībā uz akciju sabiedrībām (kur padomes izveidošana ir obligāta) ir noteikts, ka valdes locekļus ievēlē padome. Gadījumā, ja padomes locekļi nav iecelti, tad attiecīgi valdi nevar atcelt akcionāru sapulce vai akcionāri. Ja akciju sabiedrībā padomes locekļi paziņo par savu izstāšanos no uzņēmuma padomes (piemērām, pamatojoties uz Komerclikuma 296.panta astotās daļas normām, vai pat gadījumā, ja akcionāru sapulce atsauc padomi, bet neievēl jaunu padomi), tad bez padomes ievēlēšanas akcionāru sapulce nevar nekādi patstāvīgi ievēlēt uzņēmuma valdi. Minētais norāda uz to, ka frāzes „izveidota padome" nozīme ir nevis faktiskā padomes locekļu ievēlēšana, bet šādas institūcijas paredzēšana uzņēmuma statūtos.

[6.3] Pretēji pirmās instances tiesas spriedumā norādītājam konkrētajā gadījumā ir notikusi Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektās daļas (labas pārvaldības principa) un desmitās daļas (efektivitātes principa) pārkāpšana. Situācija, kad pašvaldības kapitālsabiedrības statūtos ilgstoši pastāv un publiskajā reģistrā ir reģistrētas normas par padomes esību, bet pati padome nav ievēlēta, ir šādam principam neatbilstoša, jo maldina sabiedrību par uzņēmumu, bet padomes neievēlēšana saprātīgā termiņā vēl vairāk norāda uz šāda principa pārkāpšanu. Sabiedrībai, ievērojot šī principa regulējumu, būtu jāizvēlas veikt grozījumus statūtos par padomi tikai tad, ka padomes locekļi ir noteikti un ir gatavi strādāt.

Atbilstoši labas pārvaldības principam dalībnieku sapulcei bija pienākums rīkoties saskaņā ar normatīvajiem aktiem, un to lēmumiem bija jābūt leģitīmiem un uz kuriem privātpersonas var paļauties.

[6.4] Atbildētāja mājaslapā norādītā informācija ir pretrunā atbildētāja paskaidrojumos paustajam viedoklim.

[7] Reģistra rakstveida paskaidrojumos par pieteicēja apelācijas sūdzību norāda, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota, un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā izteiktajiem argumentiem.

[7.1] Padomes izveide nenoslēdzas ar šādas institūcijas paredzēšanu Sabiedrības statūtos, bet gan ar padomes locekļu ievēlēšanu padomē. Līdz brīdim, kamēr tika izveidota Sabiedrības padome, lēmumu par izmaiņām Sabiedrības valdē varēja pieņemt Sabiedrības dalībnieks. Dalībnieku tiesības cita starpā lemt par valdes locekļu atbrīvošanu no amata nevienā brīdī nekļūst par formālām tiesībām, bet gan tiek realizētas vai nu ar dalībnieku sapulces, vai padomes starpniecību. Ja pieņemtu, ka gadījumos, kad sabiedrības statūtos ir paredzēta padome, bet faktiski nav neviena padomes locekļa, kas varētu realizēt padomes tiesības, tad sabiedrības valdes loceklis kļūtu par neaizskaramu un neatceļamu sabiedrības amatpersonu. Minētais būtu pretrunā ar principu, ka sabiedrības valdē darbojas dalībnieku uzticības persona.

[7.2] Tā kā Sabiedrība pēc savas tiesiskās formas ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, tā ir ierakstīta komercreģistrā, nevis uzņēmumu reģistra žurnālā. Līdz ar to iesniegto dokumentu izmaiņu pārbaude Sabiedrībā veicama pēc likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 14.panta, nevis 8.panta.

Nav konstatējami likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 14.panta pirmās daļas punktos minēto apstākļu pārkāpumi, lai Reģistrs uz minētā panta ceturtās daļas pamata atliktu pieteikto izmaiņu Sabiedrības valdē reģistrāciju. Reģistrā ir iesniegti atbilstoši noformēti dokumenti, kas pamato attiecīgās izmaiņas Sabiedrībā.

[8] Administratīvajā apgabaltiesā saņemtajos paskaidrojumos trešās personas pieteicēja apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[8.1] Nav pamatots pieteicēja norādītais, ka Sabiedrībai nevajadzēja grozīt tās statūtus, ja padomes locekļi nav uzreiz ievēlēti. Padomes kā pārraudzības institūcijas iekļaušana statūtos bija priekšnosacījums, lai uzsāktu padomes locekļu atlases procesu. Tas ir loģisks un turpināts process, jo padomes locekļu atlases procesu varēja veikt uz amatiem, kam jau bija jābūt vakantiem Sabiedrībā. Tikai pēc tam, kad Sabiedrības statūtos ir noteikts, ka Sabiedrībai ir padome noteiktu padomes locekļu skaita apjomā, varēja tikt atbilstoši uzsākts padomes locekļu amatu konkurss.

[8.2] Pieteicēja apelācijas sūdzības argumenti ir balstīti tikai normu gramatiskās interpretācijas metodē. Trešās personas pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā izdarītajam secinājumam, ka tiesību normas interpretējot sistēmiski, ņemot vērā gan pašas tiesību normas, gan arī to regulētās sabiedrības institūcijas (padomes) jēgas un mērķi, ir pamats secināt, ka padomes izveide nenotiek ar formālu šādas institūcijas ierakstīšanu statūtos vai attiecīgu tipveida statūtu pieņemšanu. Pirmās instances tiesa spriedumā ir pareizi nonākusi pie slēdziena, ka Sabiedrības dalībnieks bija tiesīgs lemt par izmaiņām Sabiedrības valdes sastāvā.

Motīvu daļa

[9] Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku argumentiem, atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[10] Izvērtējot Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivāciju, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un atkārtoti izvērstāku argumentāciju nenorāda.

Atbildot uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem apsvērumiem, apgabaltiesa norāda, ka apgabaltiesa atzīst par pareizu un pilnībā pievienojas arī pirmās instances tiesas veiktajai Pārvaldības likuma normu interpretācijai par dalībnieku sapulces kompetenci un padomes izveidi. Padome nav uzskatāma par izveidotu ar šādas institūcijas paredzēšanu statūtos vai attiecīgu tipveida statūtu pieņemšanu. Turklāt arī Pārvaldības likuma 66.panta trešā daļa noteic, ka dalībnieku sapulce pilda padomes uzdevumus, ja sabiedrībā nav izveidota padome. Tādējādi, ja arī Statūtos ir paredzēta padome, bet tā nav izveidota, padomei noteiktā uzdevuma ? ievēlēt un atsaukt valdes priekšsēdētāju un valdes locekļus (Pārvaldības likuma 107.panta otrās daļas 1.punkts) ? izpilde ir dalībnieku sapulces kompetencē.

Likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 14.panta otrajā daļā paredzēts, ka Reģistra kompetencē neietilpst komersanta lēmuma pieņemšanas faktisko apstākļu pārbaude. Reģistrs pārbauda, vai pieteikumam par izmaiņu izdarīšanu reģistrā ir pievienoti šādai reģistrācijai tiesību normās noteiktie dokumenti un iesniegto dokumentu atbilstību tiesību normu prasībām, taču nepārbauda lēmuma pieņemšanas faktiskos apstākļus. Reģistrs nepārbauda arī to, vai sapulce, kurā pieņemts kāds lēmums, faktiski izsludināta atbilstoši likumam un vai šī sapulce faktiski ir norisinājusies tiesiski un godprātīgi (*sk. Augstākās tiesas tiesu prakses apkopojuma Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra lietās 2.nodaļas 2.apakšnodaļu un tur minēto judikatūru, pieejams: https://www.at.gov.lv/lv/tiesu-prakse/tiesu-prakses-apkopojumi/administrativas-tiesibas*).

Pieteicēja viedoklim par to, kādā kārtībā būtu vajadzējis grozīt Sabiedrības statūtus, vai tam bija jāsakrīt ar padomes locekļu ievēlēšanu un vai tādējādi ir ievērots labas pārvaldības un efektivitātes princips, nav nozīmes lietā, jo arī šādu apstākļu pārbaude un izvērtēšana nav Reģistra kompetencē, pieņemot lēmumu par izmaiņu reģistrāciju.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Uzņēmumu reģistra 2021.gada 26.maija lēmuma Nr.1-5n/480 atcelšanu daļā, ar kuru reģistrētas SIA „/nosaukums/" pieteiktās izmaiņas valdes sastāvā, atbrīvojot no amata valdes priekšsēdētāju /pers. A/ un ieceļot amatā valdes locekli /pers. B/ un valdes priekšsēdētāju /pers. C/.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Juhņeviča-Knoka

Tiesneses S.Kanenberga

I.Meldere